

STUDENTEN WEEKBLAD

12^e Jaargang.

No. 15.

HOOFDREDACTEUR: J. E. A. DE VOGEL.
REDACTEUREN: H. G. NOLEN, H. TH. BAART DE LA FAILLE,
C. A. PIEK, C. TELLEGEN, B. STEPHAN.
VAST MEDEWERKER IN ZAKE STUDIEBELANGEN: L. J. POLDERMAN.

Donderdag

27 Jan. '10.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. W. W. W. W.
WALTMAN JR.
UITGEVER + DELFT

Inzendingen te bezorgen vóór Dinsdagmiddag 4 uur aan het Redactie-adres: Vlamingsstraat 34; daarna en slechts dan, wanneer toch opname in het eerstvolgend nummer gewenscht is, aan dat van den hoofdredacteur: v. Leeuwenhoeksingel 17.

Inhoud.

Algemeen Nederlandsch Studenten-congres.
Ingezonden, door C. D. M. Houtman.
„ Roesport, door C. Tellegen.
„ door A. J. H. van Leeuwen.
Corpsvergadering, 13 Jan. 1910.
Samenlevingsleer. 4e voordracht.
Studiebelangen.
Bibliotheek der S. P. — Nieuw aangeschafte boeken.
Technische Hoogeschool. — Uitslag examens.
Berichten en mededeelingen.
Agenda.

Algemeen Nederlandsch Studenten-congres.

Zaterdag, Zondag en Maandag a. s. zal Antwerpen wemelen van afgevaardigden der Nederlandsche studenten uit Noord en Zuid. De Vlaamsche studenten, vurige voorstanders der Vlaamsche beweging, hebben het prachtige plan opgevat een congres uit te schrijven van alle Nederlandsche en Vlaamsche studenten. Laten we onmiddellijk erkennen dat hun grootste drijfveer in deze geweest zal zijn: het belang van de Vlaamsche beweging. Men roept ons ter hulpe. Velen vurige voorstanders van het behoud van de Nederlandsche taal ook buiten Nederland zullen gaarne aan deze oproep gehoor geven, doch niet een ieder is zoo edelmoedig. Bezien we de zaak daarom uit een egoïstisch standpunt dan zal bij ons overwegen: wat geeft ons dit congres? En dan moeten wij er hier eens met nadruk op wijzen hoe bekrompen wij hier in onze opvattingen zijn. Nooit steken we onze neus buiten ons stadje, officieel onderhouden we betrekkingen met Groningen, Leiden en Utrecht, ieder heeft zijn eigen blaadje, ieder zijn eigen eenzijdige kring; van eenige wrijving tusschen de Nederlandsche studenten is geen sprake. Ja, we gaan zelfs zoo ver, dat we liever binnen in ons klein huisje kruipen dan in de vrije lucht ons met Amsterdam, Wageningen enz. op te houden. En met het officieele wapen „erkenning” schermen we geweldig om ons heen om dergelijke gevaarlijke would-be studenten van ons lijf te houden.

Als een frissche stormwind door deze maffe, gesloten huisjes komt nu het denkbeeld van een Algemeen Nederlandsch Studenten-congres aanwaaien. Wrijving van gedachten tusschen allen die zich met of zonder officieele erkenning student kunnen noemen, wellicht stichting van een algemeen studenten verbond, van een algemeen studentenorgaan, dat alles kan niet anders strekken als ten voordeele van de ontwikkeling en de frischheid van elke studentencorporatie, ja van elken student.

Jammer, driedubbel jammer is het daarom, dat de Senaat gemeend heeft het Delftsch studentencorps op dit congres niet te moeten vertegenwoordigen. De vraag is bij ons gerezen: Had de al of niet toetreding tot het congres niet door de Corpsvergadering beslist moeten worden?

Doch gedane zaken nemen geen keer en Delft is gelukkig niet geheel afwezig daar ons weekblad wel tot het congres is toegetreden.

Over het congres zelf (de zittingen zijn openbaar) nog het volgende:

toegetreden uit Nederland: studentencorpsen Utrecht, Groningen en Amsterdam, redacties der weekbladen Minerva, Vox Studiosorum, Propria Cures en Studenten Weekblad en de Leidsche, Utrechtsche en Amsterdamsche studentenafdeelingen van het Algem. Nederl. Verbond.

Op de agenda staat:

De vrouw en het hooger onderwijs, in te leiden door Mej. de Guchtenaere, Gent.
Hollandsch-Belgische toenadering, in te leiden door Dr. M. Rudelsheim, Antwerpen.
Vervlaamsching der Gentsche hoogeschool, uiteenzetting der besluitselen der hoogeschoolcommissie door M. Lod. De Raet, Brussel.
Wetsvoorstel, Franck-Segers.
Wederzijdsch geldig maken der hoogeschooldiploma's, in te leiden door Dr. Van de Perre, Antwerpen.
De economische gevolgen eener Vlaamsche hoogeschool, door M. X. Lebon, Antwerpen.
Stichten van een Algemeen Nederlandsch Studentenverbond, voorstel Brussel.
Stichten van een Algemeen Nederlandsch Studentenblad voor Noord en Zuid met redacties aan al de Hollandische en Belgische Hoogescholen, voorstel Antwerpen.
Onze jonge letterkunde, in te leiden door M. André de Ridder, Antwerpen.
Lichamelijke opvoeding in dezen tijd, door M. C. Torley Duwel, Delft.

Dit programma is dus een veel omvattend, dit alles nog vermeerderd met de tegelijkertijd te geven feesten zal dus een ieder doen begrijpen, dat 29, 30 en 31 Jan. te Antwerpen een paar woelige en belangwekkende dagen zullen zijn en een uitstapje daarheen niet genoeg aan te bevelen is.

INGEZONDEN.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie.)

Toen Gij, C. L. Torley Duwel, sinds geruimen tijd als introducé den rol van stillen opmerker — zooals ook „L. J. Polderman Pres. van Laga” U beschouwde — in 't Vereenigingsleven van Laga bekleedende niet geschroomd hebt onbevange Uwe meeningen daaromtrent bloot te leggen, (S.-W. 13 Jan.), waar een edel trachten U bezielde om, voor zooveel dat voor U, als buitenstaander mogelijk is, tot het heil van de U overigens zoo gastvrij ontvangende vereeniging mede te werken, waar Gij U daar zoo geheel belangeloos moeite voor geeft, daar heeft 't mij zeer bevreed, dat niet iedereen, gelijk ik, Uw superieur streven heeft weten te waardeeren.

Hoe verwijtend toch is de term, die spreekt uit het meergenoemde stukje „L. J. Polderman, Pres. van Laga”!

Is 't fair Mijnheer L. J. Polderman om een introducé in 't openbaar te verwijten, dat hij zijne plichten als zoodanig niet kende?

Hij zal niet trachten 't tegendeel te gaan bewijzen, doch veeleer kunt U er mee bereiken, dat hij eenvoudig van z'n introductie afziet, 't geen onaangename gevolgen zou kunnen hebben. Waar vervolgens, Mijnheer Polderman, Uw

„antwoord” en Uwe „eenvoudige toelichting” op slaan blijft mij ten eenenmale een raadsel.

Doch dit zou niet 't eenige stuk geweest zijn, Mijnheer Torley Duwel; meerdere produkten zouden zich hebben ontwikkeld, waren zij niet bijtijds in de wieg gesmoord. Doch men moet nooit slapende honden wakker maken.

Stilte Heeren, nog een oogenblik.

't Schijnt, dat geen van U allen den Heer T. D. begrijpt.

Allerminst is 't hem er natuurlijk om te doen geweest U te krenken; ware dit wel zoo, dan zou hij zijne plichten niet gekend hebben, waar geen kwestie van is.

Naar zijn idee begrijpt „een bepaalde klasse van fuifroeiers”, zooals hij zegt, de belangen der vereeniging niet goed, in ieder geval niet goed genoeg en zou hun optreden daardoor onbewust een gevaar voor de vereeniging kunnen worden.

't Grootte gevaar, dat de Heer T. D. voor oogen zweeft is 't dalen van het peil, waarop een studenten-roeivereeniging staat, tot dat van een burger-roeivereeniging. De mogelijkheid van zoo iets maakt de groote verontwaardiging van den schrijver gaande en doet hem ook minder vleierende dingen, die in werkelijkheid gelukkig niet zoo erg zijn, zeggen.

Zoo zal toch ieder behoorende tot die „bepaalde klasse” natuurlijk met enthousiasme de nieuwe boot „K. A. Biegman” begroeten en waarom zou later een vastebanken boot b. v. niet eens den naam „Heintje Pik” mogen dragen. Doch ter zake.

Bestaat er werkelijk gevaar voor peildaling? Op 't oogenblik zeker nog niet, doch de daling kan als volgt intreden:

„Een bepaalde klasse van fuifroeiers” kan erg machtig worden en nog veel meer macht ontwikkelen bij de stembus; hunne kandidaten zullen 't halen, een „fuifroeiersbestuur” zal aan 't hoofd van de zaak staan, 't heeft geen verstand van raceroeien, raceroeiersbelangen, enz. Dan zou werkelijk peildaling in kunnen treden en zou dat niet treurig zijn, als men toch bedenkt, dat de achting voor een Studenten roeivereeniging zal stijgen of dalen naarmate de vereeniging betere of slechtere raceploegen hare kleuren zal doen verdedigen? Zou het daarom niet wenschelijk zijn alle kans op zulk een gevaar te vermijden om in 't bestuur slechts raceroeiers, ex-raceroeiers, coaches of instructie stuurlieden en proefcommissieleden zitting te doen nemen.

Daar in de proefcommissie ook ervaren fuifroeiers zitting kunnen hebben zal zoo'n ervaren fuifroeier, die misschien door omstandigheden niet kan raceroeien toch niet een verloren man voor 't bestuur behoeven te zijn.

Er worde dan tevens, om bestuur en fuifroeiers voeling met elkaar te doen houden, bijvoorbeeld een Commissie tot behartiging van fuifroeiers belangen, gekozen door en uit de fuifroeiers, opgericht.

Dit middel doet de Heer T. D. trouwens al aan de hand. 't Zou eens, zooals de geheele kwestie in overdenking genomen kunnen worden.

Ten slotte schreef ik deze regelen dan ook met 't doel om de reeds zoo lang op grondige regeling wachtende kwestie omtrent de verhouding van bestuur tot fuifroeiers weer eens op 't tapijt te brengen. Misschien wil 't tegenwoordigen bestuur hier wel eens nota van nemen en aan eene oplossing werken.

Verder hoop ik, dat dit schrijven de goede bedoelingen van den Heer T. D. zal hebben helpen waardeeren; nog hoop ik zeer geen licht ontvlambare gemoederen te hebben getroffen.

Der redactie inmiddels bij voorbaat dankend voor de ruimte, teeken ik mij

Hoogachtend,

C. D. M. HOUTMAN.

ROEISPORT.

Naar aanleiding van het bovenstaande zou ik graag iets willen zeggen.

Ook ik betreurde het stukje van den Heer Polderman, daarbij evenwel het al of niet rechtvaardige van den aanhef in 't midden latende. De vraag of de Heer Torley Duwel goed gedaan heeft zijn stuk te schrijven is een kwestie van kiesheid en daarom kunnen de meeningen verschillen.

Jammer, zeer jammer vond ik het evenwel dat de Heer Polderman zoo weinig aandacht besteedde aan den inhoud van het nu eenmaal in de wereld gebrachte stuk en waar

de Heer Houtman ongeveer dezelfde denkbeelden heeft als de Heer Torley Duwel, acht ik mij geroepen eens een andere meening te verkondigen.

Uit beide stukken spreekt de overtuigde meening als zou Laga bestaan voor de race-roeiers, voor de roem van het Corps, voor de Varsity. Waar de Heer T. D. zegt „Ik verzoek die fuifroeiers eens te bedenken, dat de roem der vereeniging, ook die van het Corps is”, waar de Heer Houtman waarschuwt „Dan zou werkelijk peildaling in kunnen treden en zou dat niet treurig zijn als men bedenkt, dat de achting voor een stud-roeiver. zal stijgen of dalen naarmate de ver. betere of slechtere raceploegen hare kleuren zal doen verdedigen” daar blijkt dat de Heeren peildaling van onze roeisport voornamelijk zouden betreuren met het oog op roem en aanzien tegenover buitenstaanders.

En dan moet ik hier betoogen, dat evenmin als een voetbalvereeniging behoort te bestaan voor de competitiewedstrijden, een roeivereeniging bestaat voor de Varsity. Neen, een roeivereeniging stelt zich ten doel te voorkomen dat wij studenten zullen vervallen tot mufte, mieserige boekengeleerden of tot slappe, verfoven leegloopers. Door de roeisport zal een roeivereeniging ons frischheid en jeugdige vuur moeten brengen, ze zal ons moeten maken tot jonge krachtige menschen naar lichaam en geest. Eerst dan zal dit evenwel ten volle kunnen geschieden als de roeisport werkelijk een flinke sport in de volle beteekenis van het woord geworden is m. a. w. wanneer ze op een hoog peil staat. Dit hooge peil te bereiken, te handhaven, daarvoor heeft de natuur ons een krachtig middel gegeven nl. onze zucht naar eer, naar roem. Alle verbetering en beschaving ontstaat doordat de eene mensch zich boven de andere wil verheffen. Ook op sportgebied gaat men wedijveren en door deze wedstrijden verheft men de sport.

Het is dus juist omgekeerd: niet de vereeniging voor de wedstrijden, doch de wedstrijden voor de vereeniging, deze doen haar aan haar doel beantwoorden.

En daarom is de taak van bestuur niet alleen te trachten het peil der raceploegen te verhoogen, doch tevens met alle krachten te zorgen dat ook het roeien van niet-race-roeiers dat peil nabijkome.

Een rilling ging mij door 't lijf toen ik las in het stuk van de Heer T. D., dat in het bestuur alle krachten bijna moeten dienen tot het organiseeren der ploegen, een tweede rilling toen ik las dat de Heer Houtman wenscht dat het bestuur slechts uit race-roeiers enz. moet bestaan.

Neen zeg ik U: *de wedstrijden zijn een krachtig middel tot handhaving van de hoogte onzer roeisport, als zoodanig moet er volle aandacht aan besteed worden, maar tevens moet deze hoogte onzer roeisport zooveel mogelijk gehandhaafd worden over alle roeiers.*

Niet 4 leden van Laga moeten beter roeien dan 4 leden van Nereus, Njord of Triton, maar de vereenigingen moeten zich met elkander meten, Laga moet wedijveren met Nereus, Njord en Triton. Dan worden de wedstrijden een prikkel, die roeisport en daardoor ons lichamelijk welzijn krachtig vooruithelpt. Dat is het nut van wedstrijden, helaas schiet te spoedig het denkbeeld wortel dat heel Laga slechts dient om het roodwitte vlaggetje op Hemelvaartsdag in top te brengen.

Zoo moet dus het bestuur ook zijn volle aandacht wijden aan alle niet-race-roeiers, zorgen dat hun materiaal niet minderwaardig, de gelegenheid tot roeien niet te klein en bovenal dat door bevoegde personen op hun roeien worde gelet. Zorg voor het hooghouden van het algemeene roeipeil.

Dan zal men ook tot de ontdekking komen, dat geen *afzonderlijke fuifroeiers belangen bestaan*; de belangen van allen zijn, dat de gelegenheid tot roeien voldoende, het materieel in orde en het peil waarop onze roeisport staat hoog gehouden wordt.

De eisch dat slechts raceroeiers in het bestuur moeten plaats nemen is al even onzinnig — let wel — als de eisch dat er volstrekt één of meer fuifroeiers bestuurslid moeten zijn. (En dat was de groote fout bij de jongste kandidaatstelling door fuifroeiers gemaakt). Het bestuur besta uit daarvoor aangewezen personen, zooals de Heer Polderman zegt uit vijf jonge, frissche en krachtige mannen met gezond oordeel, echter zonder vooroordeel. Hier zou ik aan willen toevoegen, zij moeten inzien dat de vereeniging bestaat niet alleen voor de raceroeiers, niet alleen voor de fuifroeiers, maar voor de beoefening der roeisport tot heil van ons lichaam.

Vele sportverenigingen zijn ontaard in instellingen tot houden van wedstrijden, moge Laga steeds haar mooie doel voor oogen houden: dat de raceroeiers mogen werken de sport hoog te houden, dat de fuifroeiers mogen werken dit peil te evenaren en dat zodoende velen der Delftsche studenten tot krachtige jonge mannen gevormd zullen worden.

Op grond van deze beschouwingen vraag ik de H.H. Houtman en Torley Duwel of zij niet beter hadden gedaan de fuifroeiers te wijzen op het belang van eendrachtig samenwerken tot verkrijging van een hoog peil der roeisport, dan hen te beschouwen als een afgesloten klasse, die gevaar oplevert voor dat peil. Hoe bovendien de Heeren de ook door hun gewenschte eenheid der vereeniging denken te handhaven met schepping van een dergelijke klasse vertegenwoordigd door een commissie?, hoe ze dan kunnen denken dat een dergelijke commissie met de meerderheid van leden achter zich bij het bestuur om gunsten zal komen bedelen inplaats van zelf op de bestuurszetels te gaan zitten??... het is mij ten eenenmale een raadsel.

Daartegenover zij hier nogmaals herhaald, dat een dergelijke klasse en zijne afzonderlijke belangen niet bestaan en dat m. i. in logisch verband met mijn betoog de instelling van een dergelijke commissie niet alleen volstrekt geen verbetering maar een belangrijke stap ten nadeele der vereeniging zou zijn.

Verwacht had ik, dat veel van wat ik hier schreef van bestuurszijde zou zijn opgemerkt en dat daardoor een meer officieeler en gezaghebbender woord de beschouwingen van de H.H. Houtman en Torley Duwel had kunnen beantwoorden.

C. TELLEGEN.

Den Haag, 24 Januari 1910.

Geachte Redactie,

U zoudt mij een groot genoegen doen met onderstaande regels in het Studenten Weekblad te willen opnemen.

Het betreft n.l. het verslag der debating-avond van 11 Januari, waarop ik als inleider het woord voerde over: „Electronentheorie en de Constructie van Ether en Materie.” Door omstandigheden was ik niet in staat vroeger een repliek te geven, aangezien ik het S. W. niet vóór den vorigen week in handen kreeg.

Maar ter zake!

Ik voel mij verplicht mij schoon te wasschen van de smetten, welke de verslaggever (misschien buiten zijn weten) mij bezorgd heeft. Waarschijnlijk ligt de fout aan mij; dat ik, ter wille van de beknoptheid, wat onduidelijk ben geweest in mijn uitdrukkingen; maar het is ook niet onwaarschijnlijk dat verslaggever een weinig te veel fantasie gebruikte en zodoende een slecht vertolker werd van mijn woorden.

1°. Lees ik in het begin van het verslag, dat ik begon met „een uiteenzetting over de schijnbare toename van „massa bij groote snelheid en geringe massa, etc.” Dat is onjuist; ik heb het gehad over „de massatoename van een „electrisch geladen lichaam bij willekeurig welke „snelheid ook.” Dat is ook hetgeen op het bord duidelijk uitgewerkt was, dus in géén geval een onjuistheid van mijn kant.

2°. Daarna dat ik het „een voor mij onaannemelijke „voorstelling noemde, dat de geheele massa een gevolg zou „zijn van de electrische lading, waarvan de electrische „natuur der stof een noodzakelijk uitvloeisel zou zijn.” Ook dit is juist het tegenovergestelde van wat ik beweerde, en wat mijn meening is, en ik heb ergens duidelijk gezegd; dat, aangezien traagheid de hoofdeigenschap der stof was, en men experimenteel (Kaufman, Thomson, Drude, etc. etc.) had aangetoond een electrische traagheid, volkomen onafhankelijk van materiele massa, het slechts één stap kost om te komen tot het verwerpen van al het stoffelijke en alles aan de electriciteit toe te schrijven. Ook het feit dat ik een aanhanger ben van de theorie, die ik onder No. 5 ontwikkelde toont tenvolle aan het verkeerde der boven aangehaalde bewering van den verslaggever.

3°. Zegt verslaggever, dat ik: „de theorie der meege- „sleepte ether tot de mijne maakte.” In mijn heele inleiding heb ik zoo iets absoluut niet beweerd en het zou al heel vreemd zijn indien, (wanneer het inderdaad eens het geval was geweest dat ik het gezegd had) de heer

Römer mij bij het debat was bijgesprongen door aan te toonen dat ik van een rustende ether was uitgegaan.

4°. Wordt vermeld dat ik op grond „van de ondeelbaarheid van het atoom besloot tot de aannahme der 5e hypo- „these”. Hoe is het mogelijk dat ik zoo onduidelijk ben geweest, dat men er dat uit heeft opgemaakt. Zooals met alle vorige punten krijgt men de juiste vorm als men de reciproke waarde van bovenstaande bewering neemt. Ik sta met mijn overtuigingen meer aan de zijde der oude alchemisten met hun transmutatie der elementen, dan aan die der moderne chemici met hun 75 of 80 ondeelbare grondstoffen.

Nochthans heb ik de heele deelbaarheid of ondeelbaarheid zelfs niet aangeroerd en besloot op geheel andere gronden dan de genoemde tot de 5e electronentheorie.

Tot zoover mijn schoonwassing, nu zou ik gaarne nog een enkel woordje willen schrijven naar aanleiding van het debat en ik hoop op deze wijze te kunnen doordringen tot mijn aanvallers, die ik, ik erken het tenvolle, dien avond niet voldoende geantwoord heb, daar ik niet was geprepareerd op vragen zoo geheel buiten het kader van wat ik mij voorstelde waarover het debat zou loopen.

De heer Lely toch, verklaarde de mogelijkheid der oplossing van het verschijnsel der kometenstaarten met behulp der lichtdruktheorie. Ik zou een kleine tegenwerping hier tegen willen maken.

De druk van het licht toch is evenredig met de electrische energie van het licht, als electro-magnetische trilling opgevat en uit dien hoofde is zij voor één of ander voorwerp evenredig met de oppervlakte die bestraald werd en omgekeerd evenredig met het kwadraat van de afstand;

dus b.v. $C_1 \frac{a^2}{r^2}$.

De zwaartekracht is evenredig met de massa of de inhoud en omgekeerd evenredig met afstand²; dus: $C_2 \frac{a^3}{r^2}$.

Er is dus een evenwicht mogelijk als

$$C_1 \frac{a^2}{r^2} = C_2 \frac{a^3}{r^2} \text{ of } a = \frac{C_1}{C_2}.$$

Is a kleiner dan overheerscht de lichtdruk; groter, dan de gravitatie. Stel nu we hebben een tweegestaarte komeet (b.v. de tegenwoordige); dan is de richting der staart bepaald door de resultante van 2 vektoren: 1 volgens- en 2 loodrecht op de baan. De laatste nu dient in 't oog gehouden. Is $2=0$ dan ligt de staart op de baan, gaat nu, voor groter wordende stukken, de zwaartekracht overwinnen dan wijkt de staart af naar de zon toe; werden de stukken kleiner dan van de zon af. De hoek van uitwijking is dus een maat voor de grootte der staartbestanddeelen. Bij α^0 uitwijking naar binnen hoort een diameter van a cm; bij β^0 uitwijking naar buiten één van b cm. Nu is dus bij onze komeet de eene staart gevormd van niets als stukken van a grootte en de andere alleen van b groote stukken. Stukken die in grootte tusschen a en b liggen zouden dus op de komeet niet aanwezig zijn; anders zouden zij de tusschenruimte der 2 staarten opvullen. Nu weet ik niet of iedereen het onlogische met mij hierin voelt. Daarentegen is met een electrische potentiaal alles verklaard en „ingehemd”.

Den heer Holst zou ik ook nog wel het één en ander willen antwoorden, maar aangezien ik van de mij geboden plaatsruimte reeds een te groot gebruik heb gemaakt, zal ik mij vergenoegen met hem te verzoeken (indien hij nog zulks mocht wenschen te weten) ter lezing te krijgen een afschriftje van mijn inleiding van 11 Januari dat onder berusting is der E. T. V.

U, geachte Redactie, dankend voor de mij gastvrij verleende plaats in Uw kolommen; teeken ik mij

Uw dw.,

A. J. H. VAN LEEUWEN.

Naar aanleiding van bovenstaand ingezonden stuk wil ik in het kort het volgende opmerken:

Terwijl de meeste verenigingen, als „Practische Studie” en „Leeghwater” van hunne vergaderingen zelf een kort verslag in het Studenten-Weekblad inzenden, is dit bij de „Electrotechnische Vereeniging” niet het geval. Aangezien het ons voorkomt, dat dergelijke verslagen in het Studenten-Weekblad zeer zeker op hun plaats zijn, stelde één der redacteuren een dergelijk verslag samen. De verslaggever

wil dan ook in 't geheel geen aanspraak maken op de naam van specialiteit op 't gebied, dat de heer van Leeuwen 11 Januari behandelde, maar het komt hem toch onbegrijpelijk voor, dat het aan hem zou liggen, dat hij zulke absoluut verkeerde dingen omtrent die lezing medegedeeld zou hebben. Waarschijnlijker zou het hem dan lijken, dat de spreker hier en daar juist het tegenovergestelde gezegd had, van wat hij bedoelde.

Wat betreft 1e heb ik mij in mijn verslag misschien minder juist uitgedrukt. Ik schreef „bij grote snelheid” omdat dan de vermeerdering meer merkbaar wordt. Natuurlijk zal bij „elke willekeurige snelheid” 't verschijnsel optreden.

Wat U, geachte heer van Leeuwen onder 2e beweert wil ik op U eerlijke verklaring geloven, hoewel ik mij al zeer moet vergissen, als ik mij niet duidelijk herinner, dat U gezegd hebt dat de materialisten dwaalden omdat zij niets als stof erkenden, maar dat men nu ook niet al het stof-felike mag ontkennen; verder dat U voor de beweging een kern nodig dacht enz. . . . maar ik kan mij vergissen.

Onder 3e beweert U iets wat mij nog meer verbaast. Waar in het debat geconstateerd werd, dat U tegenover Lorentz stond, omdat U aanhanger was van de theorie van „meegesleepte ether” en de heer Römer om Uw in consequence aan te tonen opmerkte, dat U niettegenstaande dat, uitgegaan was van een rustende ether, ontkent U nu ooit de genoemde theorie tot de Uwe gemaakt te hebben, en verklaart U de opmerking van de heer Römer als bijval. Ja, dat maakt verslaggevers werk wel zeer overbodig. Maar . . . ik kan mij vergist hebben, hoewel dan ook anderen, die ik er naar vroeg zich moeten vergissen.

Bij het gezegde onder 4e wil ik opmerken, dat ik mij Uw woorden meen te herinneren „op grond van de ondeelbaarheid van het atoom”, die mij direct opvielen, omdat ik ze in verband met al het andere gezegde geheel onbegrijpelijk vond. Ik herhaalde ze in mijn verslag, en zie tot mijn genoegen, dat U werkelijk wat anders bedoeld hebt.

Het een en ander wilde ik hier aan het stuk van de heer van Leeuwen toevoegen, omdat ik meen wel degelijk weergegeven te hebben, wat de heer van Leeuwen op 11 Januari sprak. Overigens ben ik verheugd nu te begrijpen, wat de spreker bedoeld heeft.

VERSLAGGEVER.

Corpsvergadering 13 Januari 1910. Zaal 32 der T. H.

Opening door den president van den Senaat de Heer van Nievelt te 7.20.

Aanvang 19 leden. De President merkt op, dat de zalen zich vullen wanneer 't op betalen en dat ze leegloopen als het op beginselen aankomt. Aan de orde zijn de wetswijzigingen. Op enkele onbelangrijke wijzigingen na zijn dit de beruchte lustrumwetswijzigingen.

Voor tot de eigenlijke wijzigingen over te gaan wordt eerst over de beginselen besloten, waarbij de H.H. Kessler, Kubatz, van Leeuwen, Laman Trip en van Nievelt het woord voeren. De discussies zijn zeer uitvoerig en zijn meestal een herhaling van het reeds geschrevene in de toelichting op de voorstellen of in het gesprokene op Debating. De slotsom was, dat in hoofdzaak de beginselen in de senaatsvoorstellen belichaamd werden aangenomen, waarop besloten wordt deze voorstellen te behandelen. Hierbij voeren weer dezelfde Heeren het woord, men is weer vrij uitvoerig; de slotsom is dat op enkele kleine wijzigingen na deze voorstellen worden aangenomen. De redactie zal nog nagezien en aan een tweede Corpsvergadering onderworpen worden.

Niets meer aan de orde zijnde sluit de president te 10.30 de vergadering.

(Zie verder Tweede Blad).

ADVERTENTIEN.

Sport-Bibliotheek.

Geïllustreerd.

HANDLEIDING voor:

Voetbal-Scheids- rechter . . . . . 60 ct.	Zwemschool. 2 ^e dr. 35 ct.
Voetbal. 3 ^e druk. . 25 „	Droogzwemmen . 15 „
Lawn Tennis. 2 ^e dr. 30 „	Schermen . . . . . 50 „
■ Lawn Tennis. 3 ^e dr. f 1,60	Boksen . . . . . 35 „
■ Water-Polo. 2 ^e dr. 30 ct.	Worstelen . . . . . 60 „
■ Cricket . . . . . 30 „	Schoonrijden . . 50 „
Croquet . . . . . 30 „	Kolven . . . . . 50 „
Kegelen . . . . . 30 „	Rolschaatsenrijden 30 „
Korfbal . . . . . 30 „	Openluchtspelen . 45 „
Hockey . . . . . 30 „	Halteren . . . . . 35 „
Hardloopen. 2 ^e dr. 30 „	Skilooopen . . . 35 „
Roeien . . . . . 35 „	Kaatsen . . . . . 50 „
Zeilen . . . . . 50 „	Wielrennen . . . 35 „

Uitgever: J. F. VAN DE VEN, BAARN.

In elken Boekwinkel verkrijgbaar.

Boekhandel J. WALTMAN Jr.

BINNENWATERSLOOT 33.

Losse nummers verkrijgbaar van:

SPORTBLADEN.

DE COURANT (alleen Maandagochtendnummer)	5 cent.
HET MAANDAGOCHTEND BLAD, (Sportnieuws)	5 „
SPORTKRONIEK.	10 „
SPORTBLAD	10 „
REVUE DER SPORTEN	15 „
DE SPORT	10 „

GEILLUSTREERDE WEEKBLADEN.

DE PRINS	6 cent.
DE WERELDKRONIEK	10 „
DE WEEK	15 „
DIE WOCHÉ	20 „
DE WARE JACOB	10 „
BUITEN	15 „
HOLLAND EXPRESS	12 ¹ / ₂ „
PAK ME MEE.	5 „
HET STUIVERSBLAD	5 „
HET LEVEN	9 „

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 27 JANUARI 1910. No. 15.

Samenlevingsleer.

4e Voordracht.

DE BEWUSTWORDING VAN HET MAATSCHAPPELIJK ZIJN.

De Steinersche theosofie — die teneinde bestaat uit brokstukken der occulte sociologie ¹⁾ — onderscheidt 4 beginselen van den mensch: het fysieke lichaam, het aetherlichaam, het astraal lichaam en het beginsel, dat de kracht van het Ik draagt, dus het doelstellende bewustzijn, het lichaam van doelen. De wording van het fysieke lichaam, dat stof is en tot stof wederkeert, uit de moeder van alle fysieke lichamen werd onderzocht als het eerste stelsel van historische machten, dat bestaat uit de hiërarchie van aethers of emanaties der Aardelogos, de status nacens der moderne scheikunde; ten tweede uit de Demiurg der met elkaar wissel-werkende natuurverschijnselen en ten derde uit het geheel der fysieke lichamen van de levensboom op aarde, als product van de variatie van het kiemplasma, als welke in deze wording de Aardeziel werkt.

Het tweede stelsel van historische machten, omvat de drie andere lichamen, die Steiner opnoemt.

Hieruit volgt reeds dat de opsomming der lichamen hiermee niet eindigt, want zóó zijn er 27, die te zamen de belichaming van de Logos zijn en die elk overeenkomen met wat Marx een historische macht noemt — wat nader blijkt uit de drie volgende lichamen, die wij nu zullen bespreken: de 3 lichamen van het sociale bewustzijn.

De drie voorafgaande lichamen, die wij hebben gekenmerkt door hun manifestatie, hun functioneel karakter als zintuigelijk, werktuigelijk en doelstellend zijn beschouwd in hun afzonderlijkheid als individueele belichamingen of openbaringen van de aardeziel.

Maar deze individueele lichamen scheppen niet alleen een eigenwereld om zich, ze ondergaan die ook, waarbij het derde lichaam der individueele doelstellende bewustheid de velen tot één vereenigt binnen een gemeenschappelijk geschapen omgeving. Op deze wijze ontstaat de „maatschappelijke werkelijkheid” en zijn objectiviteit, het resultaat van zijn werkzaamheid, dat als „maatschappelijke noodwendigheid” bepalend terugwerkt op het maatschappelijk zijn waaruit het is ontstaan, dit bewustmakend.

Het maatschappelijk bewustzijn als versmoltenheid der individueele „ikken” is dus tegelijk de oorsprong, de drager en het bewerkte van de „maatschappelijke noodwendigheid” — die wij eerst zullen leeren kennen als de Rijkdom als ontstaan uit de Behoeftte en deze bepalend, daarna als het stelsel der maatschappelijke productiekrachten, tenslotte als het organisme der maatschappelijke productiebedoelingen, welke drie „lichamen” te zamen de Bewustwording van het maatschappelijke organisme kunnen worden genoemd analoog aan het Bewustworden van het enkele organisme, dat in de voorafgaande voordracht is besproken.

Het is merkwaardig dat de theosofie, voor zoover zij occulte soziologie is, alleen de lagere en de hoogere historische machten of sociale lichamen of beginselen onderzocht en niet de intermediaire lichamen of historische machten van het samenleven. In de primitieve productiewijze der samenleving, waarin de oude wijsheid op onze aarde geboren werd, was het economische en juridische leven nog te weinig bewust om kenbaar te zijn. Dit begon eerst onderscheidbaar te worden met en door het kapitalisme. En deze bewustwording, die dringt tot kosmische ontdekkingen, die de theosofie eerst „af” maken tot een systeem, werd door Marx dan ook diep gevoeld, om met het kapitalisme de „voorgeschiedenis der menschheid” te doen eindigen en het eigenlijke geschieden, het vrije, d. w. z. bewuste, met het socialisme te doen beginnen. Dit is de „sprong van de

noodwendigheid in de vrijheid” (cf A. J. Resink: De Theosofische Vereeniging en de klassenstrijd.)

Marx heeft aldus de historische machten ontdekt die de groepziel van de Natuurstaat verbinden met de volksdeva's van de Kultuurstaat in een leer van de economische Rechtsstaat.

Nu onderscheidt het marxisme zich hierin van alle burgerlijke sociologien, dat hij de samenleving niet opvat als een product der individuen maar omgekeerd. De oorsprong van deze overmachtige objectiviteit is in laatste instantie de Aardeziel die tevens de diepste onbewustheid is van de tot maatschappelijk bewustzijn der menschen geklaarde groepziel der dieren. Ten tweede is de leer der maatschappelijke zakelijkheid hetzelfde als de leer der traditie als bewustzijn-bepalende macht.

Datgene wat de Kerk als plicht stelt: de handhaving der traditie, die in haar dogmen bewaard is, is in de menschheid ook zonder deze gedwongenheid „vanzelf” werkzaam. Daarom onderscheidt het marxisme zich ook hierin van het Katholicisme, dat het niet moraliseert maar doet begrijpen, het léert niet alleen de Goddelijkheid als noodwendigheid der samenleving, het demonstreert het mechanisme van deze noodwendigheid, het is m. a. w. de leer van de „Heilige geest”, als het systeem der historische machten. Het aldus tot occulte soziologie gerevideerde marxisme beschouwt dus het bestaan van een sectarische Kerk in de menschheid, als een tijdelijk pathologisch verschijnsel dat met het kapitalisme verdwijnen zal, d. w. z. in de geestelijke Bovenbouw van de Toekomststaat zich zal opheffen met alle andere Kerken en Volken (wat eigenlijk hetzelfde is) tot één Kerk en één Wereldvolk. Wat in de R. K. Kerk hypothese is en blijft, wordt met en door de klassenstrijd in het socialisme langzamerhand werkelijk — zooals hier zal betoogd worden. De Katholieke leer der bona fides, — die in de kerk lichaam en ziel onderscheidt, zoodat het mogelijk is dat een Katholiek wel hoort tot het lichaam, maar niet tot de ziel (wanneer doodzonde aanwezig is) en omgekeerd een niet-Katholiek „eigenlijk” wel Katholiek kan zijn, ofschoon niet opgenomen in het lichaam van het katholieke volk — houdt implicite in zich, evenals de onderscheiding van hypothese en these (datgene wat eigenlijk en wat daadwerkelijk is) dat een gevormd en formeel afgesloten katholiek volk een contradictio in terminis is, welke logische vergissing zich in de werkelijkheid openbaart als de onvermijdelijkheid van de ondergang der Kerk in de menschheid der toekomst, die zich in en als de klassenstrijd loswikkelt uit de historische geworden menschheid, die wegrot in het kapitalisme.

De traditie der R. K. theologen en het maatschappelijk noodwendige der Marxisten zijn dus wisselbegrippen. Dit blijkt o. a. uit de studie der eerste „maatschappelijke noodwendigheid”: de tot Rijkdom (wealth) geobjectiveerde Behoeftte (das naturwüchsige System der Bedürfnissmassen. Kapital I 368).

Onlangs is door Van der Goes in het „Weekblad” van het Volk gewezen op de Aangroei der Behoeftte als een historische macht van dezelfde digniteit als de „Zwelling der Productiekrachten” en in zekeren zin als de oorsprong daarvan. Door de Tribune-marxisten is hiertegen geopponneerd omdat de behoeften persoonlijk en niet maatschappelijk zijn. Zij miskennen evenwel het onderscheid tusschen toevallige „persoonlijke behoeften” die ontstaan op de diepe onberedeneerde grond der „maatschappelijke noodwendige” of traditioneele behoeftte, waarin wij geboren worden, binnen welke wij een persoonlijk behoeftteleven scheppen. Deze traditioneele behoeften zijn afleesbaar aan de rijkdom die de menschheid bezit als de neerslag van haar geschieden, haar karma of noodlot dat de persoonlijke behoeften „bepaalt”, door welke aan dit traditioneele kleed van behoeften verder geweven wordt. De Aangroei der Behoeftte geschiedt dus dóór het individueele behoeftteleven op de basis van het overgeleverde behoeftteleven, dat tot rijkdom, het geheel der gebruiksgoederen, is gestold. Dat ook in deze zin het maatschappelijk-zijn het bewustzijn bepaalt (= bepaaldheid, inhoud, richting geeft) dat de rijkdom, waarbinnen wij ons bewegen, onze voorstellingen, verlangens, fantasieën enz. beïnvloedt, spreekt vanzelf. Een wetenschap van de „smaak” in verschillende volken en tijden in verband met het geheel van beschikbare gebruiksgoederen is tot nu toe niet ontwikkeld. Toch zou de studie van de structuur van het behoeftteleven, dat uit lagen bestaat van verschillende ouderdom, belangrijk zijn en ons veel leeren over het fijnere psychologische mechanisme, waarmee rijkdom en bewustzijn elkaar beïnvloeden en scheppen.

¹⁾ In zijn brochure over Haeckel noemt Steiner het ontstaan van het „fysieke lichaam” uit de aarde het „begin der theosofie”, dus in de hier gebruikte terminologie: het eerste stelsel van historische machten.

Hier kan alleen gewezen worden op het feit, dat naarmate de Behoeftte en de Rijkdom aangroeien de afhankelijkheid van de mensch van zijn product toeneemt en dit dus ook dieper in zijn bewustzijn indringt. De directe lichamelijke behoeften van het dier worden verdrongen door indirecte behoeften die zaken verlangen ter bevrediging; de „Abhebung” van de natuur neemt toe. Het kunstmatige van ons behoefttelevens, dat door sommige natuurpredikers als de bron van alle euvel wordt beschouwd, is zeker de aanleiding geweest voor het ontwikkelen van de volgende historische macht: de aanzwelling der arbeidskrachten.

Een arbeidskracht is een ander begrip dan een werktuig, op dezelfde wijze als de maatschappelijk noodwendige behoeften anders bezien worden dan persoonlijke: nl. als historisch ontstaan uit het geheel der menschheid, terwijl de persoonlijke behoefte en het werktuig op zichzelf hun oorsprong en wezen in het enkele bewustzijn hebben (zie 3^e voordracht).

Dit objectieve karakter der arbeidskrachten is uitstekend weergegeven in Sombart's geschriften, vooral „Der moderne Kapitalismus II dat geresumeerd is in zijn „Gewerbewesen” (Samml. Goschen 203, 204) — waarheen ik verwijs.

Nadat aldus de menschheid als eenheid de gordel der sociale fabriek uit zich ontwikkeld heeft waaraan het de instandhouding en uitbreiding der goederen wereld, waarmee het zich omgeven heeft, kan overdragen, komt de menschheid weer onder de ban van deze maatschappelijke schepping, omdat deze sociale fabriek uit „immanente noodzaak”, d.w.z. onafhankelijk van de wil der enkelingen, zichzelf verder ontwikkelt, zich differentieert en integreert tot steeds hogere organisatie. De Zelf-Organisatie van het organisme der arbeidskrachten sleept de menselijke wil mee. „Am Ende hängen wir doch ab von Kreaturen, die wir machen”.

Het mechanisme van deze zelforganisatie heeft Sombart in den breede geanalyseerd (zie ook Marx. Das Kapital I. Kap. V, VIII, XIII).

Zooals wij dus eerst hebben gezien hoe de in de loop der geschiedenis voortgebrachte rijkdom terugwerkt met steeds meerdere intensiteit op het bewustzijn en hierin bepaalde behoeften wekt, zoo blijkt dat nu òók het arbeidskarakter bepaald wordt door de technische traditie der sociale fabriek die zich steeds meer en meer tot een maatschappelijke noodwendigheid ontwikkelt.

Zoo is dus de Arbeidsbedoeling in de oorsprong der menschheid niet een product van onderlingen afspraak, geen Contrat Social, maar „vanzelf” geworden, evenals de natuur. Het instinctmatige besef van deze natuurlijkheid — tegenover opzettelijkheid en bewustheid — der samenleving is een van de hoofdmomenten der marxistische psyche:

Het maatschappelijk bewustzijn bestaat uit arbeids-bedoelingen en het geheel dezer arbeids-bedoelingen is dit bewustzijn, waarvan de groei dus gebeurt unisono met de aangroeiende behoeften en de zwelling der technische arbeidskrachten.

Wij vinden hier als de eenheid en samenhang van deze drie groeikracht-stelsels hetzelfde beginsel terug dat in de stamontwikkeling der „natuurlijke lichamen” de groepziel heet, die zijn oorsprong heeft in de Aarde-Ziel. Zoo zijn op de zilveren draad van dit eeuwige beginsel — dat in de Kosmologie begrepen wordt als een Kosmisch Wezen — de 27 historische machten als kralen geregen. Wij zien ten slotte hoe dit centrale Beginsel steeds bewuster werkt en de samenhang tusschen de individuen regelt, die bij de dieren- en plantenwereld nog „onbewust” is, d.w.z. niet onder regelen te brengen.

Hoe op de basis der arbeidsverhoudingen van de Arbeidsstaat de Rechtsstaat (de circulatiesfeer van Marx) zich verheft moet in de volgende voordrachten blijken.

Studiebelangen.

TOEGEPASTE MECHANICA C₄.

Prof. Klopper heeft zich bereid verklaard om, evenals vorig jaar, een responsie-college te houden voor de studenten C₄. Echter slechts indien er voldoende belangstelling bestaat van de zijde der studenten. Daarom ligt bij den bediende Van Zeeventer in de Indische Instelling een lijst ter teekening voor hen, die het plan hebben dit college te volgen en er aan deel te nemen. In enkele uren zullen dan de verschillende onderwerpen van de Toegepaste Mechanica doorgenomen worden.

Bibliotheek „Societeit Phoenix”.

NIEUW AANGESCHAFTE BOEKEN.

I. NEDERLANDSCH.

Ina Boudier—Bakker. — Armoede. 2 dln.
C. Scharten. — De Kracht der Toekomst. 2 dln.
Adama van Scheltema. — Van Stille en strijd.

II. FRANSCH.

G. Courteline. — Les Gaités de l'Escadron.
Piet Paaltjes. — Sanglots et Sourires.
Villiers de l'Isle—Adam. — Derniers Contes.
" " " " — Contes cruels.

III. ENGELSC.

Robert Southey. — Poetical Works.

IV. DUITSC.

Thomas Mann. — Königliche Hoheit.

VI. GESCHIEDENIS EN LEVENSBESCHRIJVINGEN.

C. K. Elout. — De Heeren in den Haag. II.
Joh. Gray. — Last Letters of Aubrey Beardsley.
P. H. Hugenholtz Jr. — Frans van Assisi.
J. Henry Dunant. — Eine Erinnerung an Solferino.

VII. KOLONIËN, LAND- EN VOLKENKUNDE, REISBESCHRIJVINGEN.

La Hollande illustrée.

VIII. SOCIALE WETENSCHAPPEN EN ONDERWIJS.

H. Bakels — Bouquetje Polemieek.
Dr. Sam. Max. — Ursprung und Geschichte der Friedens-
idée.
Dr. Oskar Nagel. — Die Welt als Arbeit.

X. KUNST EN KUNSTGESCHIEDENIS.

R. van der Meulen. — Over de liefhebberij voor
Boeken.
Herbert P. Horne. — Leonardo da Vinci.
H. P. Bremmer. — Praktische Aestetische Studies.

XIV. BROCHURES.

Mevr. Hovy—Gunning. — Gemeenteleven en Huis-
gezin.
W. Kromhout. — Een Raadsbeslissing over twee Dam-
plantypen.
Mr. S. van Houten. — Bedenkingen tegen het ontwerp
Nelissen tot bestrijding van zedeloosheid.

Technische Hoogeschool.

Candidaats-Examens Jan. 1910.

Mijningenieur.

H. J. van Lohuizen. A. D. Valk.

Ingenieurs-Examens Jan. 1910.

Mijningenieur.

M. H. Caron. J. Reyzer.
F. A. H. de Marez Oyens. G. D. van Wijk.
V. H. Ploem.

Werktuigkundig Ingenieur.

F. K. J. M. Wirtz.

De examens voor werktuigkundig ingenieur zijn hiermede afgelopen.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken is:

1°. met ingang van 1 Februari 1910 op zijn verzoek eervol ontslag verleend aan J. Ploeg als assistent voor de mechanische technologie aan de Technische Hoogeschool te Delft;

2°. voor het tijdvak van 1 Februari tot en met 31 Augustus 1910, benoemd tot assistent voor de mechanische technologie aan de Technische Hoogeschool te Delft D. van Mullem, w. i. te Rotterdam.

—o—

26 Januari 1910 gepromoveerd tot doctor in de technische wetenschap de heer J. I. J. M. Schmutzer, mijningenieur, op proefschrift getiteld:

„Bijdrage tot de kennis der postcenomane hypoabissische en effusieve gesteenten van het westelijk Müller-gebergte in centraal-Borneo”, en „Stellingen” (met lof).

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

SCHAAKWEDSTRIJD.

Voor Vrijdag 28 Januari staan op 't programma de volgende partijen:

v. Westrienen—v. Aalst.
Zwager—Schouten.
Macdonald—Willink.
de Brauw—v. d. Bergh.
Oele—Korteweg.
Spengler—Heemskerk v. Beest.
Hinse—Piek.
Elfrink—Schwarz.
v. Gennep—Hauber.
Beuker—Jagerink.
Schijsma—Foest.

Diegenen, welke verleden week Woensdag een partij gespeeld hebben, wordt verzocht de uitslag hiervan aan mij op te willen geven, opdat geen verwarring ontstaan zal.

VAN AALST.

—o—

SNJEUNTSJOUNSSELSKIP „FRISIA”.

Gearkomste op Snjeun de 29e Jannewaris bij het berntsje J. de Vries, Spoorsingel 3, om tsien úre krekt.

De foarsitter,

Freerk Hessel van Beyma thoe Kingma.

—o—

Het gunstig bekende Weiner-Operetten-Gezelschap van Direktor Miksa Preger, zal onder auspiciën van het Concert- en Theaterbureau M. J. de Haan vanaf 1 Februari weder in ons land Operette-voorstellingen geven den 4en Februari, in het Gebouw te 's Gravenhage, „Graf von Luxembourg” naar de origineele Luxemburger bezetting.

Voorts staan nog eenige „novitäten” op het repertoire.

AGENDA.

DELFT.

Maandag 31 Jan. Schouwburg Stads Doelen. Het Rotterdamsch Tooneelgezelschap, 8e abonnem.-voorstelling: „Fedora”; 8 uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 28 Jan. Ned. Tooneel: „Het paleis van Circe”; 8 uur.

Zaterdag 29 Jan. Gebouw v. K. en W. 4e abonnementsconcert (serie B) van het Concertgebouworkest, onder leiding van Willem Mengelberg, solist Raoul Pugno, 8 uur.

Fransche Opera: „Aida”; 8 uur.

Zondag 30 Jan. Geb. v. K. en W. 5e abonnementsmatinee van het Residentieorkest, onder leiding van mr. Henri Viotta: soliste Marie Panthés (piano); 2¼ uur.

Geb. v. K. en W. Voordrachtenavond van het ensemble Solser en Hesse, 8 uur.

Dinsdag 1 Febr. Geb. v. K. en W. Liefdadigheidsuitvoering van de Orkestvereniging „Amicitia” onder leiding van dr. P. Molenbroek, soliste mej. J. Delbeek, 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 28 Jan. Groote Schouwburg. Rotterd. Tooneelgezelschap: „Fedora”, 8 uur.

Zaterdag 29 Jan. Groote Schouwburg. Gezelschap Royaards, Gastvoorstelling van Henri de Vries, „John Glayde”, 8 uur.

Zondag 30 Jan. Circus: 4e Concert der R. O. V. (solist M. van Veen, viool), 2½ uur.

Groote Schouwburg. Gezelschap Royaards: „De vrouw in 't spel”; 8 uur.

Dinsdag 1 Febr. Groote Schouwburg. Rott. Tooneelgezelschap: „Fedora”, 8 uur.

ADVERTENTIEN.

In den Boekhandel J. WALTMAN Jr.,
Binnenwatersloot 33-35,

is voorhanden:

Voetbal Jaarboekje

(12e JAARGANG.)

uitgegeven door den Nederlandschen
Voetbalbond.

PRIJS f 0,50.

SPEENHOFF. SPEENHOFF.

Liedjes, wijzen en prentjes.

— 5 bundels. —

Prijs per bundel | ingenaaid f 0,50
| gebonden „ 0,75

Alle 5 bundels in één band gebonden
slechts f 2,90.

Voorradij bij J. WALTMAN JR.,
Binnenwatersloot 33. — Delft.

TECHNISCHE BOEKHANDEL - J. WALTMAN JR.

Afdeeling BOEKHANDEL ————— Binnenwatersloot 33:

LEVERING VAN WERKEN OP TECHNISCH EN LETTERKUNDIG GEBIED
ABONNEMENTEN OP TIJDSCHRIFTEN EN COURANTEN. PLAATSSEN VAN
ADVERTENTIËN IN ALLE COURANTEN. INBINDEN VAN BOEKEN EN
OMLIJSTEN VAN DIPLOMA'S EN PLATEN. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Afd. SCHRIJF- en TEEKENBEHOEFTE, Binnenwatersloot 33:

PASSERDOOZEN, REKENLINIALEN, DRIEHOEKEN, TEEKENHAKEN, -BOR-
DEN, -SCHRAGEN, -KOKERS, -PORTEFEUILLES, -INKTEN, -PAPIEREN,
MILLIMETERPAPIER, KALKEERPAPIER, KALKEERLINNEN, GUMMI, PU-
NAISEN, O.-I. INKT, VERVEN IN TUBEN EN STUKJES, VERFSCHOTELS,
MAATSTOKKEN, DECIMETERS, SCHETSBOEKEN, TEEKENPOTLOODEN,
DICTAATCAHIERS, COLLEGETASSCHEN, NOTITIEBOEKJES, BLOC NOTES,
MEMORANDUMS, POSTPAPIER IN PAKJES EN IN DOOZEN, ENVELOPPEN,
PENNEN, INKT, PENHOUDERS, POTLOODEN, COPIEBOEKEN, BRIEVEN-
ORDENERS, NOTULENBOEKEN, VLOEICARTON, VLOEIMAPPEN. ❖ ❖

OP AANVRAAG VOOR H.H. STUDENTEN STEEDS VERKRIJGBAAR UIT-
TREKSELS UIT HET ROOSTER DER T.H.S. EN ETIKETTEN VOOR DICTATEN.

Afdeeling DRUKKERIJ ————— Vlamingstraat 34:

BOEK- EN STEENDRUKWERK, AUTOGRAFIËN ENZ. ❖ ❖ ❖ ❖
VISITEKAARTJES, BRIEVENHOOFDEN, KWITANTIËN, CONVOCATIEBIL-
JETTEN EN -KAARTEN, CONTRIBUTIEKAARTEN, DIPLOMA'S, WETTEN
EN REGLEMENTEN, DISSERTATIËN EN STELLINGEN, PROGRAMMA'S,
INVITATIEKAARTEN, MENU'S, BALBOEKJES. — VOOR DRUKWERK VAN
VEREENIGINGEN ZIJN TAL VAN VIGNETTEN BESCHIKBAAR. ❖ ❖

BESTELLINGEN IN RIJSWIJK EN DEN HAAG EN OVERIGE OMLIGGENDE GEMEENTEN WORDEN DAGELIJKS
VRACHTVRIJ UITGEVOERD. BESTELLINGEN EN SCHRIFTELIJKE BOODSCHAPPEN KUNNEN AAN DE LOOPERS,
DOOR HUN UNIFORM-KLEEDING KENBAAR, STEEDS WORDEN MEEGEGEVEN. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖